

עלון האגודה

עובדיה בן שלום ד"ר
הופייה-נשיד
מיסר האגודה

האגודה לטיפוח חברה ותרבות, מורשת יהודי תימן מיסודו של עובדיה בן-שלום

גיליון מס' 33

www.teman.org.il | hatemanim@gmail.com | 09-8331325 | 580013522 עמותה מס'

חברים המבקשים לקבל את העלון בדואר על מנת להפיץ את העלון במקום מגוריהם יכולים לפנות אלינו בטלפון או בדוא"ל

דבר יו"ר האגודה

ד"ר יגאל בן שלום

האמנים ציון גולן, שולי רנד, אסתר ראדא, שירן אברהם, נרקיס, והמשוררות עדי קיסר ובכל סרלואי.

אירוע נוסף בהפקת האגודה היה ערב מספרי סיפורים אודות ר' שלם שבזי בחול המועד סוכות בתיאטרון גבעתיים. השתתפו בהנחיית יוסי אלפי: ד"ר יהודה עמיר, ד"ר שרונה תם עמוסי, לאה אברהם, ד"ר אברהם בר מעוז וד"ר יגאל בן שלום. כמו כן הופיעו האמנים הנפלאים גילה בשארי והאחים צנחני. המשתתפים הציגו היבטים שונים של יצירת המשורר, חייו ומקומו בקרב יהודי תימן בכל הדורות מאז ועד היום. אירוע נוסף שהאגודה הפיקה בחול המועד סוכות בבית יד לבנים באשדוד: "אגדת שבזי" בהשתתפות האמנים גילה בשארי, שירן אברהם, סגיב כהן ועדי קיסר. בכל האירועים השתתפו נגנים מעולים, בניהולו של האמן שי צברי. באירועים אלה השתתפו אלפי אנשים מרחבי הארץ.

הצגנו את תכניותינו בפני שלושה שרים: שרת התרבות והספורט, ח"כ מירי רגב, שר החינוך, ח"כ נפתלי בנט, השרה לשוויון חברתי ח"כ גילה גמליאל ובפני ח"כ נורית קורן. כולם הביעו תמיכה ברעיונות שהצגנו והבטיחו לפעול למימושם. נפגשנו עם מנהלי אגפים במשרד

חגי תשרי מאחורינו ואנו בפתחו של חודש מרחשוון. חודש בו מתפללים אנו לתחילת עונת הגשמים בארץ ישראל. מצאתי ב"מחברת חודשי השנה" בספר "תחכמוני או מחברות הימן האזרחי" שחיבר ר' יהודה אלחריזי (1165-1225) דיון בין חברים על חודשי השנה. וכך היא הפתיחה לחודש מרחשוון, החודש השמיני: "חדש מרחשוון יפה וטוב / וכולו דשן ורטוב / כי בו החום ירף / ולנוס יפנה עורף / וירדפו אחריו גדודי החורף / לעשות בגדודי החום נקמה / ויכום ויכתום עד החרמה". תיאור נפלא של ה"מאבק" בין קיץ לחורף.

שנת תשע"ט היא השנה בה אנו מציינים 400 שנה להולדתו של ר' שלם שבזי. האגודה לטיפוח חברה ותרבות, תיעוד ומחקר מייסודו של עובדיה בן שלום החליטה להקדיש את פעילותה השנה, להגברת המודעות וההבנה לגדולתו של האיש, עושר יצירתו ומנהיגותו, בקרב עם ישראל כולו.

פתחנו את השנה בכנס בינלאומי מוצלח בירושלים בשיתוף מכון בן צבי. בכנס זה הציגו חוקרים מהארץ ומהעולם מחקרים בנושאים שונים הקשורים לר' שלם שבזי ותרבות יהודי תימן. האירוע השני היה בירושלים במסגרת פסטיבל הפיוט. האגודה הפיקה ערב אשר הוקדש ליצירתו של ר' שלם שבזי בהשתתפות

יתורגמו לעברית. הוצאת דיסק מקורי בו יושמעו שירי המשורר בלחנים חדשים ומקוריים, ע"י זמרים מהשורה הראשונה של אמני ישראל. יתקיים אירוע מיוחד בכנסת ודיון בוועדת החינוך של הכנסת בנושא זה. כמו כן אנו מתכננים ימי עיון ותרבות בימי חנוכה באילת ובחודש שבט "פרשת בשלח - שבת שירה" בטבריה.

קהל הקוראים מוזמן לעקוב אחר פרסומי האגודה באתר האגודה ובאתר הפייסבוק של האגודה, לבוא ולהשתתף באירועים אלה ואחרים שנפרסם בבוא המועד.

ד"ר יגאל בן שלום

י"ר האגודה לטיפוח חברה ותרבות, תיעוד ומחקר

החינוך לתכנון שילוב לימוד נרחב של יצירתו של ר' שלם שבזי במערכות החינוך. האגודה השתתפה בהפקת הסרט "מורי" על ר' שלם שבזי אשר הוצג לראשונה בפסטיבל הסרטים הבינלאומי בחיפה. האגודה מתכננת ערב בכורה בינלאומי במוצאי שבת ט' בכסלו תשע"ט (17/11/2018) להשקת שירים ולחנים מקוריים מיצירת המשורר, אשר טרם הושמעו עד כה, בתיאטרון ירושלים בהשתתפות שרים, חברי כנסת, ראשי ערים, אישי ציבור והקהל הרחב. ערב זה יהווה ערב הסיום של פסטיבל ה"עוד" ומפיק אותו היוצר והאמן רביד קחלני, אשר יופיע עם אמנים אורחים כמו ציון גולן ואחרים.

התכניות הנוספות לשנת תשע"ט: הוצאה לראשונה של ספר הכולל את כל שירי ר' שלם שבזי במהדורה מדעית אקדמית, כל השירים

ספר חדש

ירושלים של עולי תימן חיי חברה ודת

מאת ד"ר דרור חוברת

ספרו של דרור חוברת בוחן את מצבם החברתי, הדתי והכלכלי של עולי תימן בירושלים בין השנים 1881-1948. יש בו תיאור הגורמים המייחדים את המשתכננים התימנים משאר האוכלוסייה בירושלים, כמו גם הרקע והמגמות שהובילו אותם להתיישבות בשכונות שמחוץ לחומה. הספר מספק תיאור של חיי החברה והדת בשכונות השונות של ירושלים, אשר כוללים עניינים שבין אדם לחברו לצד אירועים חברתיים ייחודיים. הספר מציג תמונה מקיפה ורחבה של מכלול האתגרים שעמם התמודדו החברים בקהילת עולי תימן בשכונות ירושלים.

<https://teman.org.il/catalog> ניתן לרכישה באתר האגודה

עותניאל מנצור

צבע הטלית בקרב יהודי תימן

מהו צבעה של הטלית? האם עליה להיות בצבע לבן או לבן עם פסים שחורים? ושמה על הטלית להיות בצבע שחור כפי שהיה צבעה בקרב יהודי תימן? ושמה אין לטלית צבע מוגדר ורצוי וכל צבע מן הצבעים ראוי לה? דברים אלה נראה בקצירת האומר במאמר קצר זה (מאמר זה הוא חלק מפרק בספרי 'ציצית בראי הרמב"ם ומפרשי חז"ל').

יהודי תימני עטוף טלית בצבע שחור

יש לעיין במנהג תימן, מדוע צבע הטלית שהיתה מצויה עמם, ונקראה '**שמלה**', היתה בצבע שחור? ויש לציין שטלית זו שימשה אותם במשך כל היום לכל שימושיהם, היינו, לקניות, לימוד, חימום וכיוצא ב.

בקובץ הלכה ומסורה סופר שהגר"א התעטף בטלית גדולה כל היום: "ומובא בשם הגר"ש זצ"ל שהגר"א לא לבש טלית קטן של צמר, משום שהיה לבוש בטלית גדול של צמר כל

היום". ועוד הובא שם: "ואין מנהגנו כן, ולמעשה **בתימן נהגו ללבוש טליתות בצבעים שונים**, ועשו את הציציות רק לבנים, ולא שמענו שהניחו בכנפות צבע לבן".

חשוב לציין, כי בעבר כאשר היתה תכלת בציצית, גם חלק מכנף הטלית היה צבוע בתכלת, וצבע התכלת הוא גוון "שחרחר". וכן פירש רש"י: "שצבע שחור דומה לצבע התכלת".

מדברים אלו אנו למדים, שצבע התכלת שכתוב בתורה אינו צבע התכלת שרגילים בו בימינו. ולכן, לפי האמור לעיל שצבע הטלית בגוון התכלת, ברור הוא מנהג תימן שטליתם היתה בצבע שחור, ובודאי לאור פירוש רש"י: "דומה לרקיע המשחיר לעת ערב". וכפי שפסק רבנו הרמב"ם: "היתה כולה תכלת עושה לבן שלה משאר צבעוניתן חוץ מן השחור מפני שהוא נראה כתכלת". ונעיין בפיהמ"ש לרבנו הרמב"ם שם תרגם את התכלת לערבית במילה: "אלאזרק", והרב יוסף קאפח העיר שם שמילה זו בערבית היא "גון כחול כהה מאד", ומובן שכחול כהה זה קרוב מאוד לשחור, **שהרי יהודי תימן הלכו עם הטלית הכהה**, ומכאן מובנים דרכם ומנהגם, ובודאי לאור דברי רבנו הרמב"ם שפירש שצבע התכלת דומה לשחור. ומדברי הגר"י קאפח עולה, שהתכלת וצבע 'קלא אילן' דומים מאוד לצבע השחור: "הלא תכלת וקלא אילן מזהים עם השחור במשנת רבנו".

ובספר 'סערת תימן' תיאר המחבר את השתלשלות צבעה של הטלית בתימן: "לפנים השתמשו בתימן בטלית מבד לבן כחול בפסים, טלית קראו 'סגאדה' מאוחר יותר **נהגו בטלית**

מפורסמים תימניים

משוררים נוספים שפעלו לפני ר' שלום שבזי, בזמנו או לאחריו:

• **בן חלפון אברהם:** מראשוני המשוררים התימנים. פעל בעדן במאה ה-13. יצירותיו כוללות 68 שירים, כשליש מהם עוסקים בנושאי חגים, שבת, מחזור החיים, סליחות, שירי שבת וידידות ושאר נושאי חול שונים. הוא בעצמו ערך את הדיוואן שלו, שנשמר בכתב יד יחיד מתימן, בספריית הסמינר לרבנים ניו-יורק. שיריו יצאו לאור במהדורה מדעית ע"י פרופ' טובי בשנת תשנ"א.

• **ישראל בן יוסף** (ואביו המשורר יוסף בן ישראל): חי בדרום תימן (שרעב) בסוף המאה ה-16 ובראשית המאה ה-17. בן למשפחת משתא (שבזי). כתב שירים בעברית ובערבית, סליחות, קינות ושירי חול. נחשב כאביו הרוחני של ר' שלום שבזי וכן משפחתו (רש"ש נולד מספר שנים לאחר מותו). נושאי שירתו: גלות וגאולה, מחשבה ומוסר. בין שיריו הנודעים והמפורסמים ביותר: "ישקף אלוהים ממעון קדשו", "אשאל אלוהי יגאל שבויים". "אלוהים אשאלה יוצר מאורים" ועוד ועוד. גם אביו יוסף היה משורר גדול והרש"ש מעיד שלמד ממנו ומתורתו הרבה מאוד.

• **סעדיה בן עמרם:** חי ופעל בראשית המאה ה-17 בזמנו של הרש"ש. שירו המפורסם ביותר הוא "ספרי תמה תמימה" והשיר "לנר ולבשמים".

שחורה העשויה מצמר כבשים אריגת יד יפה דקה ומצויצת והיא מיוחדת במינה ומשמשת אך ורק כטלית לשבת, זו נקראת 'שלמה בלדי'. בעשרות השנים האחרונות רוב הצבור כגדולים כקטנים קנו להם טליתו מאלה המקובלים בכל תפוצות ישראל הבאים מחוץ לתימן".

המג"א כתב שצבע הטלית ראוי להיות דווקא לבן: "ובזמנינו נוהגים לעשות את הטלית מצבע לבן", - משום שהדמות לדרכיו יתברך, שכתוב "לְבוּשָׁה כְתֹלַג חָזָר". והשתילי זיתים השמיט את דברי המג"א וכתב רק את דברי הט"ז: "שראוי למדקדק לעשות ארבע כנפות לבן או שכל הטלית תהיה לבנה כשהציציות לבנים, אבל לא הקפיד על טלית לבנה דוקא, **משום שבתימן לא נהגו לדקדק בזה**". וכך כתב ר' שלמה לוריא בספרו 'ים של שלמה': "דהמיימוני כתב בסוף הלכות ציצית דכל הצבעונים כשרים בטלית, בין אדומים בין ירוקים, וכן הא"ח כתב משמו, מ"מ לא נהגין כן היכא דאפשר, אע"ג דבגי ארבעה כנפות שהוא טלית קטן לא קפדינן, ועושיין בכל צבע, וכן ראיתי מורי מהר"ר דוד הזקן **שהיה [לן] טלית קטן שחור**".

יוצא אפוא, שבתימן צבעה של הטלית לא היה כפי שעיינינו רואות ולזר זר בימינו אנו, אלא היו בצבע מיוחד, והוא השחור, ולא רק אלא גם צבעים אחרים, וע"כ ראוי לנו לשמור על מסורת אבות היותר קדומה, או לפחות להנהיג דברים אלו בימים כמו תשעה-באב, צומות ותעניות שבהם ראוי להתעטף ב'שלמה' שצבעה שחור וכך להגיע לידי הכנעת הלב בצורה מהירה ומיוחדת יותר.

הערות ותגובות נא לשלוח למייל:
Otnielman14@gmail.com

כיצד ניתן לזהות מי היא תורתו האמתית של הקב"ה?

הרב ד"ר חננאל סרי

של הקב"ה והצורך לעובדו נוכל לדעת שמקור הדברים בהתגלות ה' לנביא. אולם עדיין ישאר הספק השני – האם מחברה של אותה תורה הוא הנביא שזכה לקבלה או שלפנינו נמצא אדם רגיל שהעתיק חלק מתכני נביא אחר לתורה שחיבר עתה (מ"ג, ב, מ).

העובדה השלישית שיכולה להכריע את הספק היא אישיותו של הנביא שמציג את אותה תורה (שם, ב, מ) – אם ידוע הוא כרודף מאכלים או מרבה נשים אין מקום בכלל לטעות בו וברור שאדם כזה לא זכה לנבואה. לכן מוחמד שהמוסלמים רואים בו נביא לא זכה לכך שהרי בקוראן עצמו מתוארות נשיו המרובות. גם יש"ו הנוצרי מתואר במעשה שהושמט מהתלמוד על ידי הצנזורה (סוטה מז, א) – ניתן למצוא במהדורות החדשות המתוקנות) כתלמידו של ר' יהושע בן פרחיה שהורחק כאשר רבו הבין מדבריו שהוא בוחן את יופיה של בעלת האכסניה ששהו בה (השוה לעומת זאת לאלישע הנביא שמדבר עם המארכת רק דרך גיחזי נערו, מלכים ב, ד, יב-יג). רק אדם שאינו שקוע בתאוות הגוף אכן מתאים לתפקיד נביא שהוא מייחס לעצמו, כמשה רבנו שכמה פעמים לא אכל ולא שתה ארבעים יום, וממעמד הר סיני התרחק אפילו מאשתו שלו, זהו האיש שיכולה תורה להימסר על ידו.

לצרות כמובן ישנן גם חסרונות נוספים שהרי לדעת הרמב"ם היא עבודה זרה ממש (הל"ע ט"ה והל"מ מאכלות אסורות יא, ז), בעיקר בשל סוגיות אחדות האל, שאינו גוף ולא יושג במושגי הגוף.

מדי פעם עולה השאלה – מנין לנו הבטחון שתורתנו היא אכן התורה האמתית שנתן הקב"ה לבני אדם, והרי ישנן עוד דתות שכל אחת מהן טוענת שבידיה התורה האמתית שנמסרה מהאל לנביא זה או אחר? הרמב"ם מציין שלוש עובדות שיכולות להצביע בבירור על הדתות השקריות והמזויפות. השקריות הן אלו שאין להן דבר ממה שמסר הקב"ה, והמזויפות הן אלו שהעתיקו מדת האמת דברים מסוימים והציגום כדברים שניתנו להם, ולכן ניתן לטעות כשמעיינים בתוכן.

העובדה הראשונה היא טענה שרבים מחכמי ישראל השתמשו בה (ראה רס"ג, אמ"ד הקדמה ע"א, כ, ג, סוף אות ו). הרמב"ם כתב בצורה דומה בהל"י יסודי התורה פרק ח ובאגרת תימן ע"מ' לח) שהיהדות היא היחידה שאינה מתבססת על נבואתו של אדם בודד (כיון שיתכן ושיקר) אלא היהדות מתבססת על התנבאותם של כל אנשי אותו הדור שניתנה בו התורה. התורה ניתנה במעמד פומבי שלא ניתן להמציאו בשקר ומרמה, וכל מי שמנסה לשקר יפחד ממעמד כזה שבו מנהיגות אנושית לא תחזיק מעמד מול מתנגדיה הפוליטיים שימצאו בקלות את שקריה.

העובדה השנייה היא תוכנה של התורה. אותם עמים שתורתם כולה עוסקת בהסדרת נוחות חיי האדם ויחסיו עם החברה שבה הוא חי, מעידה על עצמה שמטרתה היא טובת האדם בלבד, ומכאן שהיא תולדת הגותו של אדם אנושי שאלו הם סרדויותיו ולהם הוא מחפש פתרון. רק כאשר תמצא התייחסות גם לקיומו

על מסחר וצרכנות במשפט העברי

חלק א - מבוא

ד"ר אריאל מלאכי

אחד העיקרים הגדול של דיני המסחר בהלכה, הינו האמור בתורה: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך, אל תונו איש את אחיו... ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוהיך, כי אני ה' אלוהיכם." (ויקרא,

ויקרא כה, יד-יז).

ועוד הזהירה התורה: "לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. מאזני צדק אבני צדק איפת צדק והין צדק יהיה לכם, אני ה' אלוהיכם"

(ויקרא יט, לה-לז).

ושבה והזהירה תורה: "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה, גדולה וקטנה. אבן שלמה וצדק יהיה לך, למען יאריכו ימך על האדמה אשר ה'

אלוהיך נותן לך. כי תועבת ה' אלוהיך כל עושה אלה, כל עושה עול." (דברים כה, יג-טז).

עד כמה חשובים בעיני חז"ל ההגיונות והיושר במסחר ניתן ללמוד מהמאמר הבא: "בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה קבעת עתים לתורה עסקת בפריה ורביה ציפית לישועה פלפלת בחכמה הבנת דבר מתוך דבר" (בבלי, שבת לא, א).

כלומר: עד כדי כך חשובים ההגיונות והיושר במסחר, שעל כך נשא אדם עוד לפני שנשאל

האם קבע עיתים לתורה.

ועוד נאמר בתוספתא: "שבעה גנבין הן הראשון שבכולן גונב דעת הבריות והמסרב בחבירו לאורחו ואין בלבו לקרותו והמרבה לו בתקרובות ויודע בו שאינו מקבל והמפתח לו חביות שמכורות לחנווני והמעוול במדות והמשקר במשקלות והמערב הנורה בתלתן ואת החומץ בשמן... ולא עוד אלא שמעלין עליו שאילו היה יכול לגנוב דעת העליונה היה גונב" (תוספתא, בבא קמא, ז, א).

וכן פסק הרמב"ם: "אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי חלקות ופיתוי. ולא תהיה אחת בפה ואחת בלב, אלא תוכו כברו; והעניין שבלב, הוא הדבר שבפה. ואסור לגנוב דעת הבריות, ואפילו דעת הגוי. כיצד - לא ימכור לגוי

בשר נבילה בכלל שחוטה, ולא מנעל של מתה במקום מנעל של שחוטה; ולא יסרב בחברו שיאכל אצלו - והוא יודע שאינו אוכל, וירבה לו בתקרובת - והוא יודע שאינו מקבל, ויפתח לו חביות שהוא צריך לפתוח אותן למוכר - כדי לפתותו שבשביל כבודו פתח. וכן כל כיוצא בזה. אפילו מילה אחת של פיתוי ושל גניבת הדעת, אסורה; אלא שפת אמת ורוח נכון, ולב טהור מכל עמל הוות" (רמב"ם, מדע, הלכות דעות, ח יא-יב).

על קצה הלשון

מקור השם מרחשון

משה אוסי

"בחשוון ירד יורה ועל גגי רקד" - כתבה נעמי שמר. בתנ"ך נקרא שם החודש 'בול': "ובשנה האחת עשרה בִּירַח בול הוא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי" (מ"א ו' ל"ה), כי בו יורדים גשמים ומלחלים את את הארץ (בלל=לחות, וכדי לקשור אותו למבול נוסף לו מ). וי"א ע"ש היבול של השנה החולפת, או כי אז נובל הכל.

שם החודש הוא 'מרחשון'. יש המסבירים, כי 'מר' פירושה טיפות עפי' הכתוב בישיעה (מ' ט"ו): "הן גוים קָמַר מִדְּלִי וְקָשַׁק מְאֻזְנִים נִקְשְׁבוּ", מפני שאז מתחיל לרדת המטר. אך כידוע שמות החודשים אינם עבריים, והם עלו מבבל, ובאכדית נקרא החודש וְרַח־שֶׁמֶן = הִירַח השמיני, באשר הוא החודש השמיני מניסן. האותיות ו' ו-מ' התחלפו (כמו: ארנן/ ארמגן; שלוח/שלוש; ערוה/ערום), וקיבלנו מִרַח־שֶׁוֹן שהשתנה למרחשון. ובבדיחותא אומרים שלתלמידים 'מר' (ב)חשון, כי אין... חופשות. ונסיים במה שכתב המשורר יהודה אלחריזי: חודש מרחשון יפה וטוב, והוא במיני מעדנים דשן ורטוב. שיהיה לנו חורף גשום!

לשיעורים ולהרצאות:

Mosheossi@gmail.com 09-8335016

זהו הרקע התשתית והיסוד לדיני הגנת הצרכן והסחר ההוגן במשפט העברי, ואלה הם העקרונות שאת ביטויים נמצא בסדרת המאמרים שיבואו בהמשך, בהם נעמוד על מספר עניינים בהלכות הצרכנות והמסחר ההוגן כפי שהם באים לידי ביטוי במשפט העברי, עניינים הנגזרים מעקרונות יסוד אלה. בהקשר זה מן הראוי לציין כי במשפט הכללי, עיקר ההתפתחות בדיני הגנת הצרכן הוא חדש ומודרני, היות ועניינים אלה של הגנת הצרכן הזדקרו כבעלי חשיבות רבה בעיקר בשל ההתפתחות הכלכלית והתעשייתית המואצת במאות השנים האחרונות. אלא, שהמשפט העברי כבר עסק בסוגיות חשובות של הגנת הצרכן והמסחר ההוגן עוד הרבה קודם לכן, לרבות בסוגיות הנחשבות מודרניות וחדשניות: כך, לצד אונאה וטעות, מידות ומשקלות, חסרים, אצירת סחורה והפקעת שערים, עסק המשפט העברי גם בסוגיות של פיקוח על מחירים, הגבלת רווחים, תחרות עסקית, קרטלים והגבלים עסקיים. בכל אלה נעסוק במאמרים הבאים בע"ה.

..

מילגה לסטודנטים לשנת תשע"ט

האגודה מעניקה מלגות לסטודנטים בשנת הלימודים הקרובה.

סטודנטים המעוניינים בקבלת מילגה

תמורת פעילות חברתית בתחום מורשת יהודי תימן

יכולים להגיש בקשה דרך אתר האגודה.

אוצר הפתגמים

מרכזי יצהרי

• **מִן מְזוּזָה בְּנֵת אֶלְשָׁרַע / אַחֲסָבָה כָּלֵב גָּאוּע:**
מי שנשא בת רחוב, חשוב אותו לכלב רעב.

פירוש: כיון שלא בדק יושר הליכותה ולא התעניין בייחוסה ובאורחות חיי משפחתה, כמוהו ככלב רעב האוכל כל מזון שנקרה בדרכו.

• **מִן קֵד בָּזַת - תְּבַטֵּל הַזֹּאֵהָ:**
מי שכבר גידלה בנים - בטלה תשוקתה.

פירוש: תגובת אלמנה המטופלת בילדים, כלפי המחזרים אחריה.

• **מִן אִשָּׁא אֶלְמֶרָה וְחָסַן גְּמָלָאָהָ / יִשְׁתַּרֵּי לֵהָ:**

כָּל חָאֲלִי וְגָאֲלִי וְצִיחָךְ לֵהָ:
הרוצה באשה והודו יפיה, יקנה לה כל יפה ויקר ויחייך לה.

פרשת 'בשלח' - שבת שירה

י"א-י"ג בשבט | 17-19/1/2019

החלה ההרשמה
לשבת שירה - פרשת בשלח
במלון "חוף גיא" המפואר
בטבריה.

במהלך סוף השבוע יתנו
הרצאות מעשירות על דמותו של
ר' שלום שבזי
במלאות 400 שנה להולדתו

לפרטים והרשמה: 09-8331325

פנינים מהמוזיאון

ד"ר כרמלה אבדר

חרז מסלס; תליון קמיע

מקום: צפון תימן

תאריך ייצור: סוף המאה ה-20

חומרים: כסף

מידות: אורך בית קמיע - 18 ס"מ,

היקף בית קמיע 7 ס"מ.

אורך: 14 ס"מ

שרשראות - 10 ס"מ,

לוחית - 14.5 ס"מ על 3 ס"מ.

תיאור הפריט: קמיע זה נענד כתליון במרכז ענק של חרוזי כסף וענברים, או כחלק מענק הלאזם הגדול. לתליון זה תוספת של לוחית מלבנית תחתונה, היוצרת פריסה של שרשראות זנב השועל. את בית הקמיע ואת הלוחית מעטרים שורה של מעוינים (למע) וורדות (מסבועאת), שילוב נפוץ בתכשיטי התימני.

צלם: יאיר חובב

חגיגות שבוע החתונה

דוד חוברי

בעצמו, הרי שיש צורך לשלוח שליחים נוספים שנקראים מְסַתְעֵגְלִין (=ממריצים) ביום הסעודה עצמה, וכל אדם שלא הוזמן שלוש פעמיים- אינו בא. לאחרונה, נהגו לשלוח הזמנות במקום הממריצים. ולכן בהזמנה הכתובה פטרו עצמם מללכת שלוש פעמים. לעומת זאת, פעולת ההזמנה אצל הנשים נעשתה מבית לבית, כשהמזמינה נוקשת בדלת הבית בדפיקות חזקות ומכריזה: "אמרה פלונית (שם בעלת השמחה) תבואו מהר עם הקמח" או "בואו והביאו עמכם מטוב העולם". זה נוסח הקריאה לחתונה רגילה של משפחה לא עשירה. אולם, בהזמנה של חתונת עשירים מכריזים "אמרה פלונית מהר בואו אליהם". בליל יום ראשון בשבוע, בשעה מאוחרת בלילה, מובלת הכלה ע"י שתי נשים עפ"י דודות, למקווה, "שמלמדות אותה הלכות טבילה וטהרה בצניעות ובדיסקרטיות מרובה. לאחר מכן הן שבות הביתה בחשאי כדי להרגילה בצניעות. ביום השני בשבוע נערך טקס החינה והלבשת הכלה בבית הכלה, עם השירים המיוחדים הנלווים לכך והתקרובת הכיבודית המתבקשת מעצם השמחה. עפ"י, נשים שהתחתנו זה לא מכבר היו מגיעות מקושטות ומצטרפות לחגיגה, תוך שהן תורמות לכיבוד מאצ'ן. ביום שלישי נעשה טקס חינה דומה בבית החתן, אליו מוזמנים רק הגברים.

על שאר הימים של שבוע החתונה- בגיליון הבא.

שבוע החתונה נקרא בתימנית "יַעַד אַלְעֵרֶס". החגיגות נערכו במקביל הן בבית החתן והן בבית הכלה, כשבכל יום מימות השבוע נועד ריטואל משלו, שלפעמים מקבל גם שם מיוחד. בימי השבוע הראשונים מקובל שהחתן יוצא להתארח עם שושביניו בבית חתן אחר שכבר נישא, ומצטרף אליו לסעודת המצווה. בצאתו מביתו לקראת הגיעו לבית החתן האחר הוא מלווה בניגון מיוחד ע"י מומחית לדבר הנקראת מְגַ'אנְיָה - אישה נוגנת. זאת מסתייעת בעוזרת אחת לפחות, שמכה בתוף וצילצל כלווי מוסיקלי. הניגון מיוחד לחתונות. ליווי זה נקרא: "זַפֵּת אַלְחָתָן". תהלוכות שמחה אלו הולכות ומתרבות ככל שמתקרב מועד החתונה, ובמיוחד ביומיים שלפני החתונה, שאז יוצאים בתהלוכה חגיגית מבית החתן לבית הכלה. בערבו של יום ראשון בשבוע ל החתונה, יושבים כל צד בביתו לעריכת המוזמנים. לצורך פעולת ההזמנה ממונה אדם אחד או שניים, שנקראים "מְדַאעִי" או "מְדַאעִיין", שתפקידם לעבור עפ"י הרשימה המדוקדקת ולהזמין את כל האורחים, בשם החתן או בשם הכלה. הגברים מוזמנים ע"י גברים והנשים ע"י נשים. פעולת ההזמנה אצל הגברים נעשית בד"כ בבית הכנסת, לשם מגיעים כולם. במידה והמוזמנים אמורים להגיע כל אחד עם מאכליו (עֵרֶס לְפִלְפֵה), במקרה של משפחה עניה, אז מסתפקים בהזמנה אחת בלבד. אך במידה שהמזמין עושה את סעודת החתונה

מרדכי יצהרי

לר' יחיא אלצ'הרי לאחר ביקורו בארץ ישראל ולאחר מכן ע"אברהם אשכנזי מצפת שהביא ספרים למכירה בתימן בשנת השכ"ח (1568). הספר הועתק בתימן בכתב יד סופרים רבים. היהודי בתימן שלא הייתה ידו משגת לקנות מנורת המאור בדפוס ליורנו וכו' ואין לו מזומנים לשלם, היה שוכר סופר להעתיקו בכת"י ומשלם לו לפי יכולתו בתשלומים עד גמר כתיבתו. הספר הפך לנכס חשוב בבתייהם של היהודים, שהצטיידו בו בלכתם בשבת לבית הכנסת לתפילת שחרית, ושימש להם כספר מדרשי בבית. כשעלו יהודי תימן לארץ בשנת תש"ט במסגרת מבצע "על כנפי נשרים", היו שקברו את הספרים הישנים והבלויים, או שמכרום לבעלי אמצעים כדי שיהיו להם מזומנים לצרכי הוצאת הדרך בעלייתם ארצה, אם במשאיות ואם בחמורים וגמלים או בהליכתם ברגל.

בהגיעם ארצה ואין ספרי מנורת המאור מצויים בידי רוב המשפחות. הזדרז מר יוסף חסיד מירושלים להגיע לראש העין. הוא הציג את עצמו כאדם המעונין להוציא לאור "מנורת המאור". אך אין לו האמצעים הכספיים. הואיל והצעתו אה חן בעיני אבי הרב צדוק יצהרי ובעיני מר אהרן כוחלאני ז"ל, הסכימו לסייעו ולהיות שותפים אתו בסכום של 500 לירות כל אחד. סכום די מבורך באותם ימים. ואכן יצא לאור הספר ונמכר ע"י מר חסיד במחיר 3 לירות, וכך המשיכו יהודי תימן במנהגם לקרוא פרק במטרת המאור באופן רציף כפי שנהגו בתימן במשך 450 שנה.

לאור הצלחתו בצילום מנורת המאור, הצעתי לו להוציא לאור מנורת המאור שיש ברשותי, ושנוקדו חלקים ממנה ע"י אבי ז"ל בעיקר הפסוקים מהתנ"ך, אך הוא הציע שאבי או אני, ננקדה ניקוד מלא ולהיות שותפים בכך.

ספר "מנורת המאור", שימש בתימן אחד הספרים החשובים לרוב התושבים, משך ארבע מאות וחמשים שנה, נהגו יהודי תימן לקרוא פרק אחד או מחצית מנו בכל שבת אחר תפלת ה"מוסף". הכל לפי מידת הזמן שעמד לרשותם. אך פרקים המיוחדים לחגים. לאירועי שמחה וכו' סיימו את אותו פרק בלי להעמיק או לפרשו. בשנים האחרונות "מנהג חדש בא למדינה" כפי שיוסבר להלן, אך אקדים מלים אחדות אודות מחברו ותכנו של הספר.

מחברו, ר' יצחק אבוהב, נולד במאה ה-14, פרשו, חכם מוסרי ודרשן מעולה, כינס את קטעי האגדה התלמודיים הכוללים דברי מוסר וחכמת חיים. על יסוד דרשותיו, חיבר את ספר "מנורת המאור" הנחשב לספר יסוד בספרות הדרוש והמוסר בישראל, המבוסס על קטעים רבים מהתלמוד הבבלי והירושלמי, מ"משנה תורה להרמב"ם" ו"מורה הנבוכים". המחבר, ביסס את ספרו על יסוד התורה שהיא אור, שמאירה את היהדות, וחילק את הספר לשבעה מדורים כנגד שבעת קני המנורה, העוסקים בנושאים רבים: שלושת קני המנורה שמימין: הנר הראשון טהרת המשפחה: הנר השני - טהרת הציבור: הנר השלישי - מעשי המצוות. הנר האמצעי שבמנורה - תלמוד תורה, עיקר העיקרים ביהדות. שלושת קני המנורה משמאל המכוונים כנגד הנרות שמימין בסדר: מעשה, דיבור, מחשבה. הנר החמישי - עשיית התשובה: הנר השישי: דברי שלום ואהבה; הנר השביעי - עיקר הענווה. הספר נדפס בפעם הראשונה בקושטא בשנת הרע"ד ליצירה (1415 למנינם) וזכה לתפוצה רבה הן במקורו והן בתרגומו. הספר הובא לתימן באותו זמן ויש מי שמייחס הבאתו לתימן בשנת השכ"ז (1567)

כוונה רק למען אותו ציבור הבאים ממקומות שונים, שכל אחד מהם נוהג לשמוע הפרק הרגיל בבית הכנסת שבו הוא מתפלל בעיר מגוריו". למרבה הצער, נתפתו הרבה אנשים בבחינת "וילכו אחרי ההבל ויהבלו" והסתפקו להביא אותם חומשים למקומותיהם ובתמימות לב, התחילו לסגל לעצמם לקרוא אחר מוסף של שבת פרק ממנורת המאור שבאותו חומש, בניגוד למנהג אבותיהם במשך מאות שנים. וכתוצאה מכך, יוצא איפוא שלא רק "כל שינוי שנוי", אלא שמסתפקים בקריאת 52 פרקים במשך שבועת השנה, ומניחים בקרן זוית 286 פרקים הכוללים דברי תוכחת לאדם הישראלי והקניית ערכים מוסריים ואנושיים. של"ח פרקי מנורת המאור, יש בהם הדרכה חינוכית לכלל ולפרט, לאורחות חיים יהודיים ברוח מצות התורה בשיטה המדרשית והפילוסופית.

אודה ולא אבוש, כי כך אני נוהג, כמו רבים כמוני, לקרוא פרקי מנורת המאור ברציפות, מההקדמות עד פרק של"ח ללא דילוגים. פרט לחגים ואירועי שמחה מיוחדים. ולא עוד, אלא שהייתי אחד המשדלים לניקוד מנורת המאור, וזאת, כדי למנוע מאותם ידענים שלמדו בילדותם פרקי המנורה לחגים, וברוב גאוותם העצמית מעוררים רעש בהערותיהם לאותם ילדים שהוריהם קנו להם פרק של חג ושינונו אותו כדי שיקראוהו בבית הכנסת באחד מימי החג.

בהזדמנות זו, ראוי להזכיר כי אחד מידידי בבית הכנסת, הפציר בי כמה פעמים לדבר על נושאים שונים במקום קריאת פרקי מנורת המאור, ובתשובתי להצעתו, הודעתיו שאיני יכול לעבור על מצות אבות, שנהגו לקרוא כל שבת לאחר תפילת מוסף פרק ממנורת המאור במשך מאות שנים, וחובה על כל אחד שגדל על מורשת יהדות תימן לשמור על המנהגים הייחודיים של אבותיו.

כיון שקיבל תשובה שאין לנו זמן פנוי לעשות זאת, פנה אל כב' המנוח הרב הרב יוסף קורח זצ"ל. שהסכים לנקדה בידו לפי השיטה של ניקוד עליון שהיתה נוהגה בתימן (בלי פתח סגול, בלי חטפים ובלי שוא נח). באותו זמן יעצתי גם למר יעקב קרואני להוציא לאור מנורה מנוקדת כדי לסייע במניעת הערות מיותרות בבית הכנסת בשעת קריאת פרק ממנורת המאור. מר קרואני פנה למר יחיאל חוטר שהסכים לנקד את המנורה בניקוד תחתון המכונה ניקוד טברוני. הרב יוסף קורח זצ"ל כתב דברים אחרים בהקדמה בזו הלשון: "לא רבים הם הספרים שזכו לתפוצה כה רבתי כמו ספר מנורת המאור, ומהדירין מן המהדירין מהפכני בו, וכבר הופיעו עד כה קרוב לשמונים מהדורות, לומדים ומלמדים "הפוך בה והפוך בה, דכולא בה ובה תחזי" (אבות כה, כב), ובפרט יהודי תימן שקבעו לו מקום חשוב, וכחובה מוטלת עליהם, קוראים ממנו פרק אחד כל שבת ומועד עד שגומרים וחוזרים חלילה".

לפני 25 שנה התחילו לצאת לשבתות עיון מטעם גופים פוליטיים ולאחר מכן ע"י ארגונים שונים לסופי שבוע בבתי מלון. מר יוסף חסיד הגה רעיון להוציא לאור חמשה חומשי תורה בפורמט קטן עם תפלת שחרית של שבת ופרק ממנורת המאור. הוא פנה לאחד הרבנים ושאל אותו מה לעשות לגבי מנורת המאור שיהודי תימן רגילים לקרוא אחר תפלת מוסף, והרי אלה המתארחים בבתי מלון באים ממקומות שונים בארץ, וזה מסר לו ללקוט רשימת פרקים מסוימים שיש להם קשר עקיף לפרשיות השבוע, וכתוצאה מכך נוצר החומש עם מספר פרקים ממנורת המאור. אני כותב שורות אלה הבעתי מחאתי בפני אותו הרב שיעץ למר חסיד, ותשובתו היתה "חלילה לי לסייע בידי מי שעוקר מנהגי אבות. אולם כשבא מר חסיד ושאל אותי לגבי אלה היוצאים לבתי מלון בשבתות, יעצתי לו לשלב אותם פרקים, מתוך

האגודה לטיפוח חברה ותרבות בשיתוף בית הקונפדרציה
מזמינה לערב מיוחד לציון 400 שנה להולדת ר' שלם שבזי

1619

الحاخام سالم بن يوسف مَشْتَا الشَّبِزِّي

عود
פסטיבל
העוד

הבינלאומי ה-19 ירושלים 2018

רביד
כחלני

מופע נעילה - רבי שלם שבזי - 400 שנים

אורחים מיוחדים: ברכה כהן וציון גולן

הרכב היוצרים:

רביד כחלני שירה | שניר בלומנקרץ בס, עוד | רוני עברין
כלי הקשה | איתמר דוארי כלי הקשה | עידן גור חצוצרה |
ארתר קרסנובייב חצוצרה

רביד כחלני, מנהיג להקת ימן בלוז, מגיש יצירה מוזיקלית
העוסקת בסיפור חייו ובשירי הקודש של רבי שלום שבזי,
המשורר והמקובל בן המאה ה-17. שבזי נחשב לאחד
מגדולי היוצרים היהודים והחשוב מבין כותבי שירת הקודש
של יהודי תימן.

ימן בלוז כבר הנגישה בעבר השפעות מהתרבות התימנית לקהלים
רבים ברחבי העולם, כשכחלני שר טקסטים מקוריים בערבית
תימנית עם השפעות ג'אז, פאנק, מוזיקה לטינית ומקצבים ממערב
וצפון אפריקה.

מופע מחווה זה הוא פרי עבודת מחקר ויצירה ממושכת של כחלני,
שגדל על גווניה של התרבות התימנית ולמד את דמותו של הרב
שבזי, כמייצג את תרבות יהודי תימן הקשורה בקשרים עבותים עם
העולם המוסלמי סביבה.

כחלני מגיש לחנים מקוריים לשירים של הרב שבזי באופן המתכתב
עם התרבות והשירה התימנית העתיקה, תוך הדגשת המשקלים
המקוריים של שירים אלה ואת הניואנסים הדתיים-רוחניים שבהם.

משרד התרבות
והספורט
מנהל התרבות

מכון בן-צבי
לחקר קהילות
ישראל שבמזרח

האגודה לטיפוח
החברה ותרבות
מיסודו של עובדיה בן שלום

מוצ"ש | 17.11.18 | ט' בכסלו תשע"ט
21:00 | אולם הנרי קראון, תיאטרון ירושלים

לרכישת כרטיסים: אהובה 050-2399543
במות 6226*, 02-6237000 www.bimot.co.il

אהובה בן שלום

בפינה זו אנו מדברים על מעגל חיי המשפחה כאשר השיח הוא לא רק על הצלחות אלא גם על הקשיים בכל שלב ושלב בחיי המשפחה החל מהקמת משפחה, הולדת הבן הראשון, גידול הילדים, התרוקנות הקן והזקנה.

בגליון הקודם דיברנו על יכולת ההתמודדות של כל אחד ואחת מאיתנו עם אירועי החיים כאשר המסקנה היתה שמה שתלוי בנו וניתן לשנות – אפשר לשנות על ידי בחירה.

בגליון הזה נעסוק בטיפוסים שיותר מועדים ליפול למשבר (3 במספור):

1. אנשים שיש להם עסק לא פתור עם

פרידה – מדובר על אנשים שעבורם כל מעבר הופך להיות קשה. יש אנשים שיוצאים לחופשה והלילה האחרון הוא דיכאון עבורם. אבא יוצא למילואים – דכאון בבית. יוצאים לגימלאות – נפילה למצב רוח דיכאוני. ועוד ועוד דוגמאות. אם נסתכל על הילדים, נראה שלילדים יש עשרות פרידות כל יום: פרידה ממוצץ, מהאמא כשהוא הולך לגן, מחברים כשהוא הולך לצהרון. הילד מאמץ גישה לפרידה מתוך השאלה שמעסיקה אותו: מה יהיה עלי? ומהתירגום של התנהגות ההורים בסיטואציה. כלומר ברור שהנרטיב המשפחתי ואיך המשפחה מעבירה את המסר של פרידה משפיע על הבנת הילד את חווית הפרידה והמסקנות שעליהן הוא מפתח את גישתו לפרידות בהמשך חייו. נמצא משפחות שבהן החוויה שאבא יוצא למילואים עלולה להיות כזו שתשפיע על כל הבית אם המשפחה חווה את הפרידה הזמנית הזו כחוויה שלילית. אם תהליך הפרידה ממוצץ היה יזום

על ידי ההורה זה עלול ליצור מצב של מוכנות לא נכונה של הילד לפרידה. לא מדובר על מקרה אחד אלא על דרך חיים במשפחה, אוירה בבית והרבה פעמים הקושי של ההורים מפרידה מתגלגל הלאה אל הילדים.

2. משמעות אישית – יש אנשים

שהמשמעות האישית שלהם נשענת רק על דבר אחד מרכזי. למשל אבא שהוא גם בן זוג ומקבל את המשמעות רק מהעבודה או מאלה התלויים בו. ברגע שהמשמעות מתרוקנת מתכון – נוצרת ה"נפילה".

3. אנשים שחיים בקצוות – אנשים שחיים

בתפיסת "שחור/לבן", מדברים במונחים של מיתוסים, ככה הדברים צריכים להיות מאבדים מהר מאוד את תנאי השייכות שלהם.

בסופו של דבר האמונות והדעות, האוירה שעליה גדלנו, הנרטיב המשפחתי שלנו הם המקור להתנהגות שלנו בתקופות משבר.

היום בסדנאות הורים מדגישים את החשיבות בפיתוח יכולת ההתמודדות של ילדים על ידי הקניית יכולות בחירה, בטחון אישי, שוויון ערך, שיתוף ומשמעות אישית רחבה.

חשוב לזכור:

- שאחרי משבר יש תקופה של רגיעה.
- אין דרך אחת לחיות את המשבר.
- יש להתייחס לכל שינוי (מעבר בחיי האדם) לא כאיום אלא כנקודה שיכולה להביא לצמיחה.

מגישה: אהובה בן שלום

מאמנת אישית ומנחת קבוצות על פי שיטת אדלר

להזמנת הרצאות: 050-2399543

ahuvabns@gmail.com

משרד התרבות
והספורט
מנהל התרבות

מכון בן-צבי
לחקר קהילות
ישראל שבמרחק

האגודה לטיפוח
חברה ותרבות
מייסודו של עובדיה בן שלום

מהרמב"ם עד ר' שלום שבזי - הגות, רפואה ושירה

5 ימים בחג החנוכה באילת

במלאת 400 שנה להולדת ר' שלום שבזי

2-6.12.2018 כ"ד-כ"ח כסלו תשע"ט
מלון ליאונרדו פלאזה - אילת

מופעים אומנותיים מיוחדים לאירוע זה

סגיב כהן בליווי נגנים

ציון גולן בליווי נגנים

ברכה כהן בליווי נגנים

הופעות, אטרקציות, סיורים ושייט הינם

עלות: 3,600 ש"ח לזוג

לא כולל הסעה

חצי פנסיון

פרופ' חיים גמליאל

פרופ' למדעי הרפואה ואונקולוגיה תזונתית
סדנה בת חמישה מפגשים בנושא:

רפואת הרמב"ם במבחן המדע בן זמננו
תזונה נכונה לשיא הכושר הגופני והנפשי

פרופ' יוסף יובל טובי

היסטוריה של יהודי תימן והקשר בין תימן
לארץ ישראל בתקופות שונות

ד"ר שרונה תם עמוסי

שירת ר' שלום שבזי, שירת הנשים בתימן

במעמד ראש העיר

פרטים והרשמה אצל יפה 09-8331325, 054-3516699, אהובה 050-2399543

וכן אצל הפעילים: ציון אחרק 052-5550120, אתי דעוס נגר 053-2775008, שמעון לוי 050-6704448,

שלמה עוזרי 050-5957572, שאול ליבי 050-7672906, משה חריר 050-8515617, מזל הרוש 052-3378152,

צביה כוכבי 052-5948334, צביה ציוני 054-4554751, שלמה מקבילי 050-5262298, נחום גריידי 050-7701196,

צדוק גמליאל 050-6680933, נעמי עטיה 052-5301993, צפורה חביב 057-3772263, מיכל מסעוד 052-6396651

השימוש הרפואי באבני חן בתימן

פרופ' זהר עמר

הטיפול באבני חן שהתפרסמו בסגולות רפואיות, נעשה באמצעות תלייה או הנחה על גוף החולים, כך שניתן היה להשתמש בהן שוב ושוב. יש בידינו עדויות גם לשימוש במחרוזות לצורכי רפואה. שרשרת כזו הייתה ברשות משפחתי, והיא שימשה בענידה על הצוואר לריפוי כאבי גרון. לפי עדות שמסר לי מארי אבי יוסף עמר ז"ל, הייתה בבית האמאם התימני (שנות הארבעים של המאה העשרים) מחרוזת של אבני חן שכונתה "מסבחת אלמן", וסגולתה היא לאישה המקשה ללדת. במקרים מיוחדים היו פונים לבית המלך בבקשה לענוד אותה בטיפול חד פעמי.

כאמור, הרמב"ם נטה להמליץ על שימוש בתרופות, רק כשהוא מצא להן סעד ברופאים בני סמכא או שהוא בדק את אמינותן באופן אישי. כזה הוא המקרה של אבן ה"באדזרה" אשר הייתה ידועה בתקופתו כיעילה נגד הרעלות. בספרו על סמי המות הוא הזכיר שני סוגים: אבן מחצבית שאינה יעילה כלל ואילו אבן מכיס מרה של בעל חיים שנתאמת נסיונה. ר' חיים חבשוש תיאר בהרחבה את השימוש באבני חן רפואיות בתימן בראשית המאה העשרים, ובמיוחד באבן לריפוי הכשת נחש: "זה מעשהו - הוא לוקח אבן החפץ ושמה על הנשיכה עד אשר יתקבץ הארס אליה... ואין בעלי האבן הזאת לוקחים שום שכר, אלא עושים לשם שמים, למען תחשב להם לצדקה ולא ידענו בארץ תימן על זולת האבן המפורסמת הזאת".

להרחבה: זהר עמר, החן שבאבן - אבני החושן ואבנים טובות בעולם הקדום, הר ברכה תשע"ז

בעולם הקדום כמו גם ברפואה המסורתית בימינו היה שימוש בתרופות ממוצא מינרולוגי הודות לתכונות הכימיות הקיימים בהם. בנוסף רווח השימוש באבני חן הודות לסגולות שייחסו להם. הד לכך נמצא למשל, במדרש הבא: "רבי שמעון בן יוחי אומר: אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא" היחס של חז"ל לסגולות של אבני חן נבחן באופן מעשי בהיבט ההלכתי ב סוגיית "אבן התקומה". חכמי התלמוד הכירו בכוחה של אבן זו לשמור על ההריון של אישה שלא תפיל. לפיכך התירו לאישה לצאת בה אף בשבת (בבלי, בבא בתרא טז ע"ב. גרסה מוקדמת מובאת בתוספתא, קדושין ה, יז).

הרמב"ם התייחס כפסיקת התלמוד לצאת באבן תקומה בשבת (הלכות שבת יט יד וכן מובא בשולחן או"ח, סימן שג, סעיף כד). כלומר הוא הכיר בסגולתה של האבן, כל עוד הדבר מוכח בייעילותה בניסיון האנושי ומאושר על ידי הרופאים, גם אם אין לכך הסבר הנראה לעין (הרמב"ם, מ"ג, ג, לז). הרב יוסף קאפח ציטט את פירוש רש"י לתלמוד, ואחר כך העיד על השימוש באבן כזו בתימן:

ופרש"י אבן תקומה אבן שנושאות אותה נשים עוברות שלא יפילו וקורין לה קונטאנא בלע"ז. ולעז זה איני יודע אבל מכיר אני את האבן שהיא אבן חלולה אטומה באופן טבעי, ובתוך חללה אבן קטנה המקשקשת כאשר מניעים אותה, וארבע כאלה בגודלים שונים היו למשפחות מוסלמיות בעיר צנעא שהיו משאילים אותם לכל דורש יהודי או ערבי ללא שום תשלום אלא גמילות דסח (פירוש הרב י קאפח למשנה

תורה להרמב"ם, הלכות שבת יט, יד, הערה לז).

מוזיאון מורשת יהודי תימן

חוויה ערכית ייחודית לכל גיל

פעילות מיוחדת ילדי בתי הספר והציבור הרחב

במוזיאון תוכלו להנות מחוויה חינוכית הבאה לחשוף בפני התלמידים באופן יצירתי וייחודי את התרבות וההיסטוריה של יהודי תימן. בני הדור הצעיר יחשפו למסורת יהודי תימן המשמרת תרבות יהודית עתיקה האוצרת בתוכה ערכים גנויים ועתיקים. הפעילות תעניק להם היכרות והבנה של עולם תרבותי שהוא חלק חשוב ובלתי נפרד מהתרבות הישראלית המתחדשת.

הפעילות במוזיאון כוללת:

- סיום במוזיאון מלווה בהסברים שבו יצפו התלמידים בכתיב יד תורניים, חדר המורי, חדר הסעודה התימני, החתונה התימנית, חדר היוולדת, המטבח התימני ועוד.
- סרטים המציגים את תרבות יהודי תימן מהיבטים שונים.
- סדנאות חווייתיות שירה תימנית מהדיוואן (ספר השירים), שירה תימנית המתארת את חיי האישה, ריקמה תימנית, קליעת כלים תימנים, סיפורים הנשזרים על תקופות החיים בתימן, מסע העלייה וההתאקלמות בארץ, ריקוד תימני, ריקוד תימני מודרני, המטבח התימני ועוד.

- חדר עיון וספרייה
- מערכי שיעורים
- אתר אינטרנט המפגיש ידע רב ותוכנות לימוד.

"פזמונים וקטעים של לוויתא מוסיקה מיוחדת וחלוצית. החוקר אלון כהן ירדתי בגוף ילד מלחמה של מוסיקה ירדית ותרבות רבנית להבדיל פזמונים, לבש ילד חוקר מלאך בחיבור הקהילה פתיחותית תימנית!"
בני און

"כיון ברוכים אל ארץ ארץ צד, פוזבץ מוצבץ און עובד בו צינית לבק. רבתי והפסולתי מהפוזבץ פתיחותית ומואסף יצאתי אל מוצבץ וקרי יצאתי ממואסף אל יפדות תימן."
יוצי צדוק צופי

"פוזבץ מאלוהי אל תיבות יפדות תימן, בית יפדות פוזבץ און כל פוזבץ פתיחותית ארמילק פוזבץ פתיחותית פתיחותית כולל."
קפילת מוצבץ יוצר ואליקים

להזמנות חייגו: טל. 09-8331325 נייד. 052-802076 איריס, כיכר העצמאות 11 נתניה

אתר הפעילות

פעילות האגודה

העלון מודפס בסיוע
מכון בן-צבי

לחקר קהילות ישראל שבמזרח

- ימי עיון ותרבות
- הרצאת ספרים
- מלגות לסטודנטים

- מוזיאון יהדות תימן בנתניה
- המכון לכתבי יד ע"ש יוחאי גרמי
- ספריית עיון ומוחקר
- ארכיון המוסיקה והצליל בניהול איתמר פנחס
- פעילות בקרב העולים החדשים מתימן
- הרצאת כתב העת המדעי - תימא
- הרצאת כתב העת - היהודי
- המרכז לחקר יהדות תימן ותרבותה
- ע"ש עובדיה בן-שלום מכון בן-צבי
- חוגי שירה וטעמי המקרא